

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 3(45) 2026

Київ – 2026

Publishing Group «Scientific Perspectives»
Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 3(45) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

Ідентифікатор медіа R40-05847

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45))

«Вісник науки та освіти»: журнал. 2026. № 3(45) 2026. С. 4175

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 31.03.2026, № 11/3-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних наук та мистецтва

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор:

Котельницький Назар Анатолійович – член-кореспондент Української Академії Наук, кандидат історичних наук, доцент кафедри мовної підготовки та міжкультурних комунікацій, ЗВО Університет трансформації майбутнього (м. Чернігів, Україна)

Редакційна колегія:

- ✓ *Азарова Лариса Євстахіївна* - докт.філол.наук, професор, завідувач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету (Україна)
- ✓ *Берест Ігор Романович* - доктор історичних наук, професор кафедри медійних технологій, інформаційної та книжкової справи, Національного університету «Львівська політехніка» (Україна)
- ✓ *Беррі, Стівен* доктор історичних наук, професор, професор епохи Громадянської війни Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії (США)
- ✓ *Вуколова Катерина Володимирівна* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Україна)
- ✓ *Гурко Олена Василівна* - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
- ✓ *Заур Алієв* доктор філософії з історії науки, доктор філософії з політичних наук, доцент, доцент Інституту філософії та соціології НАНА, Азербайджан (Азербайджан)

- √ **Островський Олександр Олександрович**, доктор філософії, доцент, доцент кафедри філології, Закарпатський угорський університет ім. Ф.Ракоці II (Україна)
- √ **Пона, Іоана** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Інституту соціальних наук про політику (Франція)
- √ **Робак Ігор Юрійович** - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Україна)
- √ **Рубан Микола Юрійович** - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Україна)
- √ **Сайд М. Ісмаїл** доктор наук, професор, професор кафедри англійської мови, Коледж природничих наук і гуманітарних наук, Університет принца Саттама бін Абдулазіза, Аль-Хардж (Саудівська Аравія)
- √ **Синявська Олена Олександрівна** - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Україна)
- √ **Січкаренко Галина Геннадіївна** - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Україна)
- √ **Скляр Ірина Олександрівна** - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (Україна)
- √ **Супрун Володимир Миколайович** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Україна)
- √ **Хитровська Юлія Валентинівна** - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
- √ **Юган Наталія Леонідівна** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри літературознавства, східної філології і перекладу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, практичний психолог у закладах освіти, член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, Української асоціації когнітивної лінгвістики та поетики, Міжнародної федерації арт-терапії та самореалізації особистості (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори

УДК 37:005.336.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3\(45\)-3113-3123](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-3113-3123)

Столяренко Олена Вікторівна доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, <https://orcid.org/0000-0002-1899-8089>

Столяренко Оксана Василівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Вінницького національного технічного університету, Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-7080-0626>

Пінаєва Ольга Юріївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, <https://orcid.org/0000-0002-8829-1388>

Московчук Ольга Сергіївна доктор філософії, старший викладач кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0003-4568-1607>

ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА КОМПЕТЕНТНІСНОЇ МОДЕЛІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. У статті здійснено теоретичне обґрунтування професійної педагогічної компетентності як фундаменту сучасної компетентнісної моделі фахівця в умовах глобальних соціокультурних трансформацій. Проаналізовано динаміку переходу від статичної системи накопичення знань до мобільності компетенцій, що диктується вимогами сучасного ринку праці та концепцією навчання впродовж усього життя. Встановлено, що професійна компетентність педагога є інтегративною якістю особистості, яка поєднує теоретичну підготовку, практичний досвід та систему ціннісних орієнтирів. Деталізовано структуру професійно-педагогічної компетентності через призму професійно-змістовного, професійно-діяльного та професійно-особистісного компонентів. Особливу увагу приділено розмежуванню базових та ключових компетенцій. Виокремлено та охарактеризовано основні групи компетенцій: соціально-психологічну, комунікативну, психолого-педагогічну та предметну. Окремий науковий

акцент зроблено на виділенні групи контекстуальних (вузькоспеціалізованих) компетенцій, до яких віднесено науково-дослідну, інструментальну, організаторську компетенції та здатність до професійної співпраці.

Наукова новизна роботи полягає в уточненні ієрархічної структури моделі фахівця, де професійна спрямованість та особистісні детермінанти: емоційна стабільність, когнітивні можливості, стресостійкість – виступають визначальними факторами успішної самореалізації. Представлено авторське бачення рівнів сформованості загальних компетенцій за запитамі стейкхолдерів. Доведено, що ефективність освітньої взаємодії безпосередньо залежить від здатності майбутнього фахівця до рефлексії, подолання професійних стереотипів та гармонізації інноваційних підходів із власним життєвим досвідом. Сформульовано висновки щодо необхідності подальшого вивчення психофізіологічних детермінант розвитку професіоналізму вчителів-практиків.

Ключові слова: професійна компетентність, модель майбутнього фахівця, професійно-педагогічна компетентність, компетентнісний підхід, освітня парадигма, майбутні фахівці, контекстуальні компетенції.

Stoliarenko Olena Viktorivna Doctor of Pedagogics, Professor of the Department of Pedagogy and Educational Management at Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0002-1899-8089>

Stoliarenko Oksana Vasylivna Candidate of Pedagogics, Associate Professor at the Department of Foreign Languages, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0001-7080-0626>

Pinaieva Olga Candidate of Pedagogics, Associate Professor at the Department of Pedagogy and Educational Management at Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0002-8829-1388>

Moskovchuk Olha Serhiivna Doctor of Philosophy, Senior teacher of the Department of Pedagogy and Educational Management at Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0003-4568-1607>

PROFESSIONAL PEDAGOGICAL COMPETENCE AS THE BASIS OF THE COMPETENCY MODEL OF A MODERN SPECIALIST

Abstract. The article provides a theoretical justification of professional pedagogical competence as the foundation of a modern competency model of a

specialist in the context of global socio-cultural transformations. The dynamics of the transition from a static system of knowledge accumulation to the mobility of competencies, which is dictated by the requirements of the modern labor market and the concept of lifelong learning, are analyzed. It is established that the professional competence of a teacher is an integrative quality of a personality that combines theoretical training, practical experience and a system of value orientations. The structure of professional and pedagogical competence is detailed through the prism of professional-content, professional-activity and professional-personal components. Special attention is paid to the distinction between basic and key competencies. The main groups of competencies are identified and characterized: socio-psychological, communicative, psychological-pedagogical and subject-specific. A separate scientific emphasis is placed on the selection of a group of contextual (narrowly specialized) competencies, which include research, instrumental, organizational competencies and the ability to professional cooperation.

The scientific novelty of the work lies in the clarification of the hierarchical structure of the specialist model, where professional orientation and personal determinants: emotional stability, cognitive abilities, stress resistance - act as determining factors of successful self-realization. The author's vision of the levels of formation of general competencies at the request of stakeholders is presented. It is proven that the effectiveness of educational interaction directly depends on the ability of the future specialist to reflect, overcome professional stereotypes and harmonize innovative approaches with his own life experience. Conclusions are formulated regarding the need for further study of psychophysiological determinants of the development of professionalism of practicing teachers.

Keywords: professional competence, model of a future specialist, professional and pedagogical competence, competency-based approach, educational paradigm, future specialists, contextual competencies.

Постановка проблеми. Динамічні зміни в сучасному соціально-економічному суспільстві зумовлюють нагальну потребу в якісному вдосконаленні підготовки майбутніх фахівців. Основною метою цього процесу є підвищення ефективності та конкурентоспроможності, що вимагає переходу від статичного накопичення знань до мобільності компетенцій. У науковому дискурсі констатується відмова від пріоритету виключної навченості на користь цінності безперервного навчання впродовж усього життя. Такі умови диктують нові вектори розвитку освітнього процесу, спрямовані на підготовку професіонала нової епохи [2, с. 45]. Логічною відповіддю на глобальні виклики часу став процес інтеграції компетентісно орієнтованого підходу на всіх ієрархічних рівнях

вітчизняної освіти. Методологічним фундаментом цього підходу виступають особистісно орієнтована та системно-діяльнісна концепції. Структурна перебудова освітньої системи у цьому напрямі охопила зміст освіти, тобто модернізацію навчальних програм, вимоги до кваліфікаційного рівня підготовленості фахівців та впровадження інноваційних методик викладання [3, с. 124].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження механізмів формування компетентнісної моделі сучасного фахівця зумовлена фундаментальними трансформаціями в освітній системі, що супроводжуються відмовою від статичної накопичувальної системи знань на користь динамічної мобільності професійних компетенцій. Вивчення та аналіз наукової літератури свідчать про те, що в теорії і практиці існують цінні ідеї та підходи до вирішення даної проблеми. Розвитку професійної компетентності вчителя присвячені роботи Н. Бібік, О. Біди, Л. Ващенко, Л. Карпової, М. Кадемїї, Л. Коваль, А. Коломієць, О. Локшиної, Л. Мітіної, О. Овчарук, Є. Павлютенкова, Л. Паращенко, О. Пометун, І. Прокопенко, С. Ракова, І. Родигіної, О. Савченко, Г. Тарасенко, С. Трубачевої та інших. Між тим, до цих пір не існує єдиного загальноприйнятого визначення цього поняття, оскільки дослідники здебільшого зосереджуються на окремих його аспектах. Аналіз наукової літератури підтверджує постійний інтерес до проблем професійної підготовки майбутнього вчителя (А. Алексюк, Н. Андрієвська, О. Глузман, О. Дубасенюк, Н. Ничкало, О. Пехота) та теоретичних основ формування його особистості (Н. Кичук, Л. Кондрашова, С. Сисоєва). Питання психолого-педагогічних умов формування компетентності розглядали В. Баркасі, О. Власова, М. Елькін, В. Калінін, Г. Копил, В. Левицький, Н. Лобанова, М. Махлін, В. Тюрїна. Аналіз наявних надбань свідчить, що проблема вивчена аспектно, а напрацьовані матеріали часто мають прикладний характер. Проте складність сучасних соціокультурних викликів вимагає глибшої диференціації складників педагогічної майстерності, зокрема через розмежування базових компетенцій, що й визначає вектор нашого дослідження [8, с. 88].

Метою статті є обґрунтування структури професійно-педагогічної компетентності як фундаменту моделі сучасного вчителя та розкриття змісту її базових компетенцій у контексті підвищення ефективності професійної реалізації фахівця в умовах трансформації освітньої парадигми.

Виклад основного матеріалу. У межах нашого дослідження ключовими категоріями виступають «компетенція» та «компетентність». Попри складність їх розмежування, компетенція розглядається як синтетична одиниця, що інтегрує знання, вміння, навички, ціннісні установки та практичний досвід. Вона становить фундамент компетентності фахівця, яка,

у свою чергу, є інтегрованим результатом процесу навчання. Сучасна наукова думка пропонує класифікувати компетенції на когнітивні, функціональні, особистісні, етичні та метакомпетенції [3, с. 32]. Такий багатоаспектний підхід дозволяє пред'являти комплексні вимоги до майбутнього фахівця, оцінюючи не лише його теоретичну базу, а й поведінкові реакції та ціннісні орієнтири. На основі аналізу нормативно-правових документів та модернізації освіти доцільно виокремити узагальнений перелік якостей сучасного фахівця. До них належать висока адаптивність, системне мислення, соціальна відповідальність та постійне прагнення до саморозвитку. Зокрема, ключовими (життєвими) вважаються такі компетенції:

- інформаційна: здатність до ефективного пошуку, критичного аналізу та практичного застосування даних для розв'язання професійних проблем [1, с. 156];
- комунікативна: володіння технологіями побудови конструктивної взаємодії та співпраці [10, с. 12];
- самоорганізаційна: вміння стратегічного планування, цілепокладання та відповідального ставлення до власних ресурсів;
- самоосвітня: готовність до конструювання індивідуальної освітньої траєкторії та підтримки високого рівня конкурентоспроможності [12, с. 112].

Важливою частиною нашого дослідження є аналіз моделі загальних компетенцій майбутнього фахівця, яка базується на запитах стейкхолдерів. Ця модель відображає ставлення людини до праці, рівень її професійної культури та психологічної готовності до взаємодії [7, с. 210]. Деталізація рівнів сформованості цих компетенцій представлена у таблиці 1.

Таблиця 1.

Модель загальних компетенцій фахівця та рівнів їх сформованості

Група компетенцій	Назва компетенції	Рівні сформованості
Робота з людьми	Управління відносинами	1: Будує відносини в групі; 2: Поза групою; 3: Зовнішні професійні зв'язки.
	Робота в команді	1: Виконавець; 2: Підтримка членів команди; 3: Пропозиція напрямів розвитку.
	Вплив	1: Позитивний образ; 2: Вплив на мислення інших; 3: Зміна переконань.

Група компетенцій	Назва компетенції	Рівні сформованості
Робота з інформацією	Збір та аналіз	1: Збір і зберігання інформації; 2: Перевірка інформації; 3: Стратегічний аналіз даних.
	Ухвалення рішень	1: Оперативні рішення; 2: Забезпечення виконання; 3: Стратегічний рівень.
Розвиток	Особистий розвиток	1: Розвиток hard/soft skills; 2: Сприяння іншим; 3: Культура навчання.
	Генерування ідей	1: Участь у процесі; 2: Трансформація у рішення; 3: Натхнення на креатив.
Досягнення результатів	Планування	1: Пріоритети у щоденній роботі; 2: Плани згідно цілей; 3: Синхронізація з цілями закладу освіти.
	Відповідальність	1: Відповідальність за виконання завдання; 2: Раціональне використання ресурсів.
	Цілепокладання	1: Внесок у постановку індивідуальних цілей 2: Чітке визначення зон відповідальності 3: Синхронізація щоденних завдань із місією закладу освіти

У контексті розбудови цілісної компетентнісної моделі майбутнього фахівця, особливу наукову увагу, доцільно зосередити на ієрархічно вищому рівні, що репрезентує сукупність фундаментальних особистісних характеристик, які безпосередньо детермінують успішність професійної самореалізації. У межах цього підходу видається обґрунтованою рекомендація науковців щодо акцентації уваги на низці значущих детермінант, серед яких першочергову роль відіграють психофізіологічні особливості індивіда, зокрема параметри загальної нейродинаміки, рівень емоційної стабільності та стресостійкості, а також інтелектуальний

потенціал і характерологічна схильність до обраного виду педагогічної діяльності [11, с. 56].

Важливою складовою зазначеної моделі постають когнітивні можливості сучасного фахівця, що охоплюють розвиненість прогностичного та практичного мислення, високу концентрацію уваги, здатність до обробки значних масивів інформації в умовах обмеженого часу та готовність до прийняття відповідальних управлінських рішень. Окрім того, суттєве значення має сформованість індивідуального професійного досвіду, що виявляється через глибоке переконання у необхідності безперервного самовдосконалення, подолання професійних стереотипів та досягнення високого рівня автоматизму при вирішенні типових професійних завдань. Завершальним елементом у цій структурі виступає професійна спрямованість особистості, яка інтегрує систему внутрішніх мотивів, соціальність, світоглядні орієнтири та стійкий інтерес до розвитку в обраній галузі.

В узагальненому науковому представленні модель сучасного фахівця доцільно розглядати як інтегративну єдність професійних компетенцій (когнітивного та функціонального спрямування) та особистісних складових (соціальних і метакомпетенцій). Очевидним є той факт, що фундаментальним базисом професійного портрета педагога будь-якого профілю виступають компетенції професійної спрямованості, які згодом трансформуються у стійку професійну компетентність. Даний тип компетентності, згідно з сучасними українськими педагогічними концепціями, є синтезом психолого-педагогічних, соціологічних та економічних категорій, що відображають потенціал людини в контексті ефективної організації управлінської та освітньої взаємодії [1, с. 204; 5, с. 18].

Професійна компетентність виступає як інтегрована якість особистості, що поєднує в собі здібності та властивості, необхідні для реалізації конкретної предметно-професійної діяльності. Визначальним показником її успішної сформованості є цілісна готовність та здатність фахівця до прийняття обґрунтованих рішень на основі синергії теоретичних знань, практичних умінь та особистісного досвіду. Слушною є думка про те, що професійну компетентність неможливо ототожнювати виключно з рівнем освіченості, оскільки вона являє собою складне поєднання діяльнісних та психічних якостей суб'єкта. При цьому системотворчим фактором виступає комунікативна компетенція, оскільки без раціональної організації інформаційних та комунікативних потоків неможлива побудова ефективної системи фахової взаємодії [10, с. 45]. У контексті побудови компетентнісної моделі особливу увагу слід приділити особистісним детермінантам, представленим у таблиці 2. Психофізіологічні особливості індивіда, зокрема параметри загальної професійної динаміки та емоційної стабільності, виступають визначальними факторами успіху [11, с. 120].

Таблиця 2.

Компетентнісна модель сучасного фахівця

Рівень моделі	Змістова характеристика
Конкретно-професійний	Баланс між нормативно-правовим регулюванням діяльності та навчальними програмами підготовки.
Частково-професійний	Сукупність кваліфікаційних характеристик для діагностики та розв'язання професійних проблем.
Загальнопрофесійний	Параметри особистості майбутнього фахівця через професійну свідомість та адаптивні можливості.

У структурі професійної компетентності вітчизняні дослідники, зокрема розвиваючи ідеї С. Гончаренка та О. Пехоти, виокремлюють спеціальну, соціальну та індивідуальну складові, що дозволяє здійснити глибокий аналіз цього багатогранного феномена [4, с. 132; 9, с. 65]. Такий підхід зумовлений тим, що оцінка фахівця не може бути обмежена лише вузькопрофесійними рамками, ігноруючи його соціально-особистісний профіль. Спеціальні галузеві якості складають основу професійного портрета, проте особистісні особливості педагога або суттєво підсилюють його компетентність, забезпечуючи динаміку розвитку, або створюють певний дисбаланс у процесі виконання професійних функцій.

Професійні компетенції в межах загальної моделі доцільно класифікувати на базові (достатні для функціонування в типових умовах) та ключові, що мають надпредметний, міждисциплінарний характер і базуються на аналітичних, критичних та комунікативних здібностях особистості. Розглядаючи структуру професійно-педагогічної компетентності як окрему наукову категорію, доречно виділити в ній професійно-змістовний, професійно-діяльнісний та професійно-особистісний компоненти. Це дозволяє трактувати її як складну систему, що охоплює не лише предметну обізнаність та методичну грамотність, а й соціально-психологічну гнучкість, диференціально-психологічне розуміння мотивів та аутопсихологічну здатність до рефлексії власних здобутків і недоліків [10, с. 192].

З огляду на вищезазначене, професійно-педагогічна компетентність постає як сукупність умінь суб'єкта особливим чином структурувати наукове знання для ефективного розв'язання освітніх завдань.

Фундаментом цієї структури, згідно з працями Н. Ничкало та В. Кременя, виступають: когнітивна компетенція, як готовність до постійної самоосвіти; спеціальна, як здатність до автономних професійних дій;

комунікативна, як володіння технологіями продуктивного діалогу; соціально-інформаційна, як критичне оперування медіаконтентом та соціальна, як відповідальність за спільні результати та толерантність у полікультурному середовищі [5; 8].

Додаткового наукового інтересу заслуговує позиція щодо включення до складу професійної компетентності здатності до інтеграції досвіду, що передбачає вміння майбутнього фахівця співвідносити власну практику з наявними культурними та освітніми надбаннями, продуктивно взаємодіяти з колегами та транслювати власні методичні знахідки у педагогічне співтовариство. Професійна компетентність сучасного педагога є цілісною якістю його фахової діяльності, що забезпечує ефективне вирішення професійних завдань шляхом гармонізації предметних знань, інноваційних підходів та унікального життєвого досвіду особистості.

Висновки. Професійна педагогічна компетентність є базовою складовою загальної моделі сучасного вчителя. Її ефективність базується на синергії професійно-змістовного, професійно-діяльнісного та професійно-особистісного компонентів. Підсумковий рівень професіоналізму вчителя залежить не лише від загальних характеристик, а й від якості сформованості специфічних груп компетенцій. Зокрема, виокремлено професійні компетенції: соціально-психологічну, комунікативну, психолого-педагогічну, предметну та групу ключових компетенцій, до яких віднесено науково-дослідну, інструментальну, організаторську компетенції та компетенцію співпраці. Саме такий багаторівневий підхід дозволяє майбутньому фахівцеві забезпечувати високу конкурентоспроможність та результативність у професійній діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальному аналізі психофізіологічних детермінант розвитку компетенцій вчителів-практиків, а також у розробці методичних рекомендацій щодо подолання професійних стереотипів у процесі безперервного самовдосконалення педагога.

Література:

1. Андрущенко В.П. Педагогіка майбутнього – педагогіка компромісу. Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології. Київ-Кіровоград, 2014. С. 16-18.
2. Бех І. Д., Чорна К. О. Компетентнісна модель особистості педагога в умовах повоєнного відновлення: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2025. 220 с.
3. Васильєва О. П., Сидоренко Т. М. Психологія професійної компетентності майбутнього вчителя: навч. посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2024. 264 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 367 с.
5. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ: Грамота, 2005. 448 с.
6. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні : структура, функціонування, тенденції розвитку. К. : МАУП, 1994. 196 с.

7. Московчук О. С. Формування соціальної компетентності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: дис. ... д-ра філос. Вінниця, 2020. 330 с.
8. Ничкало Н. Г. Українська наукова школа педагогічної майстерності – скарбниця сьогодення і майбутнього. Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології. Київ-Кіровоград, 2014. С.22-29.
9. Пехота О. М. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій. І.А.Зязюн, О.М.Пехота (Ред.). Київ: Видавництво А.С.К., 2003. 240 с.
10. Пінаєва, О. Педагогічні інноваційні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців. Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка / редкол. : М. Вашуленко, А. Вихрущ, Л. Вознюк та ін. Тернопіль, 2009. № 3 : Спецвипуск. С. 192-197.
11. Стахів М. Український комунікативний етикет: навч.-метод. посібник. Київ: Знання, 2008. 245 с.
12. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В., Московчук О. С., Магас Л. М. Створення освітнього середовища для розвитку соціальної компетентності здобувачів освіти через проектну культурно-дозвілєву діяльність. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»): журнал. 2025. № 11(57) С. 1354-1366.
13. Терно С. О. Критичне мислення як інструмент розвитку професійної компетентності. Рідна школа. 2012. № 4. С. 110-115.

References

1. Andrushchenko, V. P. (2014). Pedahohika maibutnoho – pedahohika kompromisu. [Pedagogy of the future – pedagogy of compromise]. *Pedahohika vyshchoi shkoly : metodolohiia, teoriia, tekhnolohii – Higher School Pedagogy: Methodology, Theory, Technologies*. Kyiv-Kirovohrad, S. 16-18. [in Ukrainian].
2. Bekh, I. D., Chorna, K. O. (2025). *Kompetentnisna model osobystosti pedahoha v umovakh povoiennoho vidnovlennia: monohrafiia*. [Competency model of the teacher's personality in the conditions of post-war recovery: a monograph]. Kyiv: Pedahohichna dumka, 220 s. [in Ukrainian].
3. Vasyliieva, O. P., Sydorenko, T. M. (2024). *Psykholohiia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia*. [Psychology of the professional competence of a future teacher]. A textbook. Lviv: Novyi Svit-2000, 264 s. [in Ukrainian].
4. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk*. [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid, 367 s. [in Ukrainian].
5. Kremen, V. H. (2005). *Osvita i nauka v Ukraini – innovatsiini aspekty. Stratehiia. Realizatsiia. Rezultaty*. [Education and science in Ukraine – innovative aspects. Strategy. Implementation. Results]. Kyiv: Hramota, 448 s. [in Ukrainian].
6. Luhovyi, V. I. (1994). *Pedahohichna osvita v Ukraini : struktura, funktsionuvannia, tendentsii rozvytku*. [Pedagogical education in Ukraine: structure, functioning, development trends]. K. : MAUP, 196 s. [in Ukrainian].
7. Moskovchuk, O. S. (2020). Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv vyshchych pedahohichnykh navchalnykh zakladiv. [Formation of social competence of students of higher pedagogical educational institutions]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia, 330 s. [in Ukrainian].
8. Nychkalo, N. H. (2014). Ukrainska naukova shkola pedahohichnoi maisternosti – skarbnytsia sohodennia i maibutnoho. [Ukrainian scientific school of pedagogical excellence – a treasury of the present and the future]. *Pedahohika vyshchoi shkoly : metodolohiia, teoriia,*

tehnolohii. – *Higher School Pedagogy: Methodology, Theory, Technologies*. Kyiv-Kirovohrad, S.22-29. [in Ukrainian].

9. Piekhota, O. M. (2003). *Pidhotovka maibutnoho vchytelia do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii. [Preparation of a future teacher for the implementation of pedagogical technologies]*. I. A.Ziaziun, O. M.Piekhota (Eds.). Kyiv: Vydavnytstvo A.S.K., 240 s. [in Ukrainian].

10. Pinaieva, O. (2009). *Pedahohichni innovatsiini tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh fakhivtsiv. [Pedagogical innovative technologies in the professional training of future specialists]*. *Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. - Scientific Notes of V. Hnatiuk TNPU*. Ternopil, № 3 : Special edition. S. 192-197. [in Ukrainian].

11. Stakhiv, M. (2008). *Ukrainskyi komunikatyvnyi etyket.. [Ukrainian communicative etiquette]*. A textbook. Kyiv: Znannia, 245 s. [in Ukrainian].

12. Stoliarenko, Ol. V., Stoliarenko, Ok. V., Moskovchuk, O. S., Mahas, L. M. (2025). *Stvorennia osvitnoho seredovyshcha dlia rozvytku sotsialnoi kompetentnosti zdobuvachiv osvity cherez proektну kulturno-dozvillievu diialnist.[Creating an educational environment for the development of social competence of students through project-based cultural and leisure activities]*. *Perspektyvy ta innovatsii nauky - Perspectives and Innovations of Science*. № 11(57). S. 1354-1366. [in Ukrainian].

13. Terno, S. O. (2012). *Krytychne myslennia yak instrument rozvytku profesiinoi kompetentnosti. [Critical thinking as a tool for the development of professional competence]*. *Ridna shkola.- Deer School*. № 4. S. 110-115. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 15.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.03.2026